

Raadsvoorstel

Onderwerp	Definitief Ontwikkelkader en uitvoeringsplan Hunze		
Telnr.	14 050	Bijlagen 3	
Registratienummer	398055-2023		
Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)		
Portefeuillehouder	Wijnja		
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja:	☒ Maand 3 Jaar 2024	
	LTA nee:	☐ Niet op LTA	

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van de inspraaknota over het Ontwikkelkader Groningen stad aan de Hunze;
- II. kennis te nemen van het uitvoeringsplan Groningen stad aan de Hunze;
- III. het Ontwikkelkader Groningen stad aan de Hunze vast te stellen.

Samenvatting

De Hunze is van grote betekenis geweest voor de stad Groningen. Deze historische rivierloop is grotendeels verdwenen; slechts oude oeverwallen, meanders en smalle slootjes herinneren ons nog aan het Hunzeland. De gemeente Groningen wil de oude Hunzeloop weer een prominente plek geven. Met het herstellen van deze groenblauwe verbinding door de stad brengen we niet alleen een historische structuur terug in stad, ook en vooral dragen we bij aan de opgaven anno nu: we versterken de biodiversiteit, vangen overtalig regenwater op, bieden een koelteplek in tijden van hitte, zorgen voor een recreatieve route dwars door de stad en een belangrijke identiteitsdrager van de openbare ruimte.

Uitgangspunt van dit ontwikkelkader is dat bij nieuwe ontwikkelingen rondom de oude Hunzeloop het herstel van de Hunze onderdeel wordt van het plan. Stukje bij beetje zullen steeds meer puzzelstukjes gelegd worden om op termijn de Hunze weer zichtbaar, beleefbaar en van betekenis te maken.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Via onze brief van 4 juli 2023 met kenmerk 198459-2023 heeft uw raad kennis kunnen nemen van het ontwikkelkader "Groningen Stad aan de Hunze". Daarin hebben we beschreven wat de meerwaarde is van een robuust Hunze-systeem voor mens, dier en klimaat en hoe we dit systeem willen realiseren. Het plan heeft een inspraakperiode doorlopen. Reacties zijn verwerkt en hebben geleid tot een definitief Ontwikkelkader. Daarnaast is er een uitvoeringsplan opgesteld, waarin de eerste Hunzeherstel projecten zijn beschreven voor de periode 2024 - 2028.

Met het herstellen van de Hunzeloop creëren we een groenblauwe dooradering die bijdraagt aan meerdere doelen. Deze doelen sluiten naadloos aan op het Coalitieakkoord:

- een klimaatbestendige openbare ruimte, o.a. door opvang van regenwater en het realiseren van koelteplekken;
- versterken van de biodiversiteit, o.a. door een ecologische verbinding te maken die stad en ommeland met elkaar verbindt en door nieuwe biotopen van stromend water te realiseren;
- een openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen, o.a. door een recreatieve route te realiseren langs de Hunzeloop en de belevingswaarde te vergroten met historische plekken langs de Hunze

Kader

Coalitieakkoord 2022-2026 Het gebeurt in Groningen: voor wat écht van waarde is
Groenvisie Vitamine G
Omgevingsvisie Levende Ruimte
Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen
Ontwerpleidraad Nieuwe Ruimte
Eemskanaalzone Stad aan het water
Ruimtelijk perspectief A7 corridor
Strategie werklocaties

Argumenten en afwegingen

Met het herstellen van de Hunzeloop creëren we een groenblauwe structuur aan de oostkant van Groningen dat meerdere doelen dient: als ruggengraat voor de ecologie, als klimaatbuffer om water beter vast te houden en op te vangen bij piekbuien, als identiteitsdrager voor ruimtelijke ontwikkelingen en als recreatief en ontspanningsgebied. Het herstellen van de Hunzeloop vraagt om een langjarige strategie. We liften daarbij zoveel mogelijk mee met lopende projecten. Pas wanneer er ingrepen plaats gaan vinden in en rondom het Hunzegebied, zoals herbestemming of herstructurering, bekijken we per project wat er mogelijk is om een deel van het Hunzeherstel hier uit te voeren.

Opzet

Het ontwikkelplan bestaat uit verschillende onderdelen: een verhalend deel over de rijke geschiedenis van de Hunze, ontwikkelprincipes, een uitwerking van deze principes in deelgebieden en een eerste aanzet tot een uitvoeringsstrategie.

Voor een robuust Hunze-systeem staan drie ontwikkel-principes centraal:

- De Hunze als Robuuste Groenstructuur (ecologie)
- De Hunze als Stromende rivier (water en klimaat)
- De Hunze als Beleefbare lijn (mens; beleving en identiteit)

De principes staan niet op zichzelf, maar gaan voortdurend interactie met elkaar aan. Zo is een stromend watersysteem essentieel voor de leefwereld van bepaalde dieren en zorgt dit tevens voor een betere beleving

van de Hunze voor recreanten. De ontwikkelprincipes (robuuste groenstructuur, stromend water en beleefbare lijn) zijn vertaald in een streefbeeld met maatvoering, vormgeving en ruimtelijke ontwerpprincipes.

Het lijkt overigens niet haalbaar om de Hunze als een ononderbroken loop van Drenthe naar het Wad te herstellen. Daarvoor zitten er teveel knelpunten in de loop, zoals het Winschoterdiep, de zuidelijke ringweg en het Eemskanaal. Daarnaast liggen enkele woon- en werkgebieden in Groningen relatief laag. Wanneer de Hunze hetzelfde hoge waterpeil houdt als het Drents Diep (+0.53) dan moet de Hunze in de laaggelegen gebieden met waterkeringen worden uitgevoerd. Dit zorgt niet alleen voor een groot ruimtebeslag (watergang + dijken) maar ook om een ruimtelijk onwenselijke situatie.

Wel willen we in delen van het stroomgebied zoveel mogelijk stroming terugbrengen. Dit kan door waterpeilen op elkaar aan te sluiten. Op lokale schaal kan stroming worden gestimuleerd door regenwater zoveel mogelijk af te koppelen op de Hunze. Met name de verharde bedrijventerreinen kunnen zo een belangrijke bron vormen voor een stromende Hunze.

Lange termijn strategie en werk met werk

Het ontwikkelkader helpt ons om helder te formuleren welk streefbeeld we voor ogen hebben. Dit streefbeeld kunnen we niet in een keer realiseren. Het herstellen van de Hunzeloop vraagt dan ook om een langjarige strategie. We liften daarbij zoveel mogelijk mee met lopende projecten. Bijvoorbeeld bij nieuwbouwprojecten of bij herstructurering of transformatie van bedrijventerreinen, liggen er kansen voor de Hunze. Aan de hand van het ontwikkelkader kunnen we per deelgebied een heldere agenda meegeven aan ontwikkelende partijen. Pas wanneer er ingrepen plaats gaan vinden in en rondom het Hunzegebied bekijken we per project wat er mogelijk is om een deel van het Hunzeherstel hier uit te voeren. We betrekken daar verschillende partijen en grondeigenaren bij. De uitwerkingen die op de kaart staan, zijn dan ook principe-schetsen en geen blauwdrukken. We realiseren ons dat de visie die op de kaart is gezet ook over particuliere terreinen loopt. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat we hier nu al plannen voor gaan opstellen. Pas wanneer dit stukje stad aan de beurt is voor grootschalige vernieuwing, starten we een gebiedsproces en zoeken we gezamenlijk naar mogelijkheden om het Hunzeherstel hier uit te voeren. Het ontwikkelkader is dan ook bedoeld als een langjarige strategie om stukje bij beetje de Hunze weer zichtbaar, beleefbaar en van betekenis te maken.

Uitvoeringsagenda

Uit het compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde (GDE) is budget beschikbaar om te investeren in de Hunze. Daarnaast zijn we grotendeels afhankelijk van derden. Dit kunnen zowel externe partijen zijn (zoals ontwikkelaars, Rijkswaterstaat, provincie of het Groninger Landschap), als interne projecten waar het Hunzeherstel op mee kan liften. Denk bijvoorbeeld aan het vergroenen en verduurzamen van bedrijventerreinen.

In de uitvoeringsagenda belichten we welke projecten we de komende jaren (tussen 2024 en 2028) gaan oppakken.

We kiezen voor gebieden waar op dit moment meerdere projecten spelen, die gezamenlijk een bijdrage kunnen leveren aan het herstel van de Hunze:

- De Hunze/Van Starckenborgh/Ulgersmaweg: Het vervangen van de Gerrit Krol brug, wateroverlast in de wijken en de landschapsvisie voor het Hunzeoordpark.
- omgeving Oosterhoogebrug: Realisatie van woningbouwlocaties Hooge Hunze, Driewegsluis en Hunzetoren. Verduurzamen bedrijventerrein Oosterhoogebrug.
- Driebond: Verduurzamen bedrijventerrein Driebond, realisatie Stektuin.
- Roodehaan/ de Vork: aanleg klimaatbos (provincie), realisatie fietspad (Groninger Landschap), visievorming groene lob Haren Noord (uit Vitamine G)

Om het Hunzeherstel goed te borgen, nemen we (net als in de stedelijke ecologische structuur) de gehele Hunzeloop op in de Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES) als bestaande en nieuw te ontwikkelen verbinding. De GES wordt in de omgevingswet vastgelegd. Bij nieuwbouwlocaties kunnen we via NatuurInclusief Bouwen en opvang van regenwater (hemelwaterverordening) meer sturen op het Hunzeherstel. Ook de nog te ontwikkelen groennormen kunnen helpen bij het waarborgen van het Hunzeherstel in gebiedsprocessen.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Bij de totstandkoming van het Ontwikkelkader is met verschillende partijen samengewerkt. Het Groninger Landschap, initiatiefnemer van het Hunzeherstel, was onderdeel van het interne projectteam. Daarnaast is kennis opgedaan bij onder andere de beide waterschappen, provincie, de bewonersverenigingen, Natuur- en milieufederatie Groningen en de bedrijvenverenigingen. Tijdens een excursie langs de Hunze is met verschillende inhoudelijke experts het gesprek gevoerd over onder andere cultuurhistorie, water en ecologie. De bevindingen van de gesprekken zijn gebruikt om de inhoudelijke analyse aan te scherpen en het streefbeeld voor de toekomst vorm te geven. In een omgevings sessie met bewonersverenigingen en boenstaande partijen is een concept versie van het streefbeeld gepresenteerd, waarop feedback is ontvangen. Deze input is gebruikt om te komen tot een definitief streefbeeld.

In juli 2023 is een informatiebijeenkomst georganiseerd om het ontwikkelkader nader toe te lichten. Deze bijeenkomst werd goed bezocht.

Van 19 juli tot 29 september heeft het Ontwikkelkader ter inspraak gelegen. Er zijn acht inspraakreacties gekomen op het stuk. De inspraakreacties zijn gebundeld in een inspraaknota en is als bijlage toegevoegd. Daarin zijn alle inspraakreacties beantwoord. Ook hebben we aangegeven op welke punten het ontwikkelkader is gewijzigd of aangevuld.

Uit de inspraakreacties is op te maken dat de plannen om de Hunze terug te brengen in stedelijk gebied enthousiast zijn ontvangen. Men kan zich vinden in deze ambitie en juicht dit toe.

Een van de respondenten maakt zich zorgen over het toevoegen van teveel verblijfs- en ontmoetingsplekken aan de Hunze. Zeker in het gebied van de Hunzezone, Roodehaan en de Hunzeboord. De vrees is dat teveel recreatief gebruik ten koste gaat van de natuurwaarden en van het agrarische landschap. We begrijpen deze reactie en hebben de tekst hierop genuanceerd door aan te geven dat we bij de inrichting van verblijfsplekken en ommetjes rekening houden met de natuurwaarden in het gebied. In gebieden met hoge natuurwaarden (zoals in de Hunzezone) zullen we beperkt zijn met ruimte bieden voor belevingsplekken, zoals vlonders of speelvoorzieningen, hier willen we juist ruimte bieden aan flora en fauna.

Een andere respondent wees ons op het risico van waterpeilverhoging en waterberging rondom afvalverwerkingsbedrijven. Bij peilverhoging van de Hunze kan dan namelijk een onbeheersbare kwel ontstaan, waardoor de beheersbaarheid van de locatie in het geding komt. We zijn hierover in gesprek geweest en hebben de tekst aangepast in het Ontwikkelkader.

Financiële consequenties

Op basis van de schetsen in het Ontwikkelkader is een grove inschatting gemaakt van de uitvoeringskosten voor de gehele aanpak. Exclusief eventuele saneringskosten en exclusief kosten voor grondverwerking betreffen de totale kosten voor het Hunzeherstel ca €65 miljoen. Het Ontwikkelkader is erop gericht het Hunzeherstel te koppelen aan nieuwe projecten die langs de Hunze plaatsvinden. Door het Hunzeherstel binnen deze projecten te realiseren, ten behoeve van de leefkwaliteit van de openbare ruimte en als onderdeel van de water(bergings)opgave, zal een groot deel van de kosten vanuit de projecten gerealiseerd worden. Dit betekent wel dat dit tot een verzwarend van deze projecten kan leiden en dat daarmee de financiële haalbaarheid van projecten onder druk kan komen te staan. Met de hemelwaterverordening, de borging binnen de Gemeentelijke Ecologische Structuur en mogelijk ook met de nog op te stellen groennormen, wordt het makkelijker om het Hunzeherstel te borgen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Er zullen echter schakels missen, die niet binnen een project vallen, maar wel essentieel zijn binnen de Hunzevisie. Ook liggen er kansen voor de korte termijn, die niet binnen een project vallen. Voor de verwezenlijking van deze plannen, zetten we middelen in vanuit het compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde (GDE). Jaarlijks is er structureel 150K beschikbaar voor het vergroenen en verduurzamen van de gemeente. De Hunzeprojecten uit het uitvoeringsplan 2024 – 2028 kunnen hieruit gefinancierd worden.

Cofinanciering en fondsenwerving

We onderzoeken voor de uitvoering van projecten en maatregelen de mogelijkheden van cofinanciering en fondsenwerving bij andere overheden en organisaties. Daarbij denken we aan NPG, Nij Begun, de Erfgoeddeal of Europese subsidies op gebied van klimaatadaptatie.

Combineren van opgaven

Een belangrijke voorwaarde in het realiseren van de Hunze is dat de strategie van meekoppelen zoveel mogelijk wordt geïntegreerd in onze manier van werken en uitvoeren. Dat vraagt om samenwerking tussen verschillende programma's, zoals wonen, ruimtelijke economie of stadsbeheer.

Overige consequenties

-

Vervolg

In de uitvoeringsagenda hebben we de projecten, kansen en visie ontwikkeling voor de komende vijf jaar nader uitgewerkt en op geld gezet. Hier gaan we mee aan de slag. Na vijf jaar, of eerder als daar aanleiding toe is, zal de uitvoeringsagenda worden bijgewerkt.

Lange Termijn Agenda

Maart 2024

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.